

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr., za pol leta 1 gold, 70 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold. 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 13. junija 1888.

O b s e g: Vsi za enega, eden za vse. — Japonski hmelj. — Salata. — Vrtnarske reči. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. Trgovinska in obrtna zbornica. — Govor poslanca Šukljeta. — Govor poslanca Kluna. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Vsi za enega, eden za vse.

Vsakdo ve, da sedanje kmetijske razmere nikakor niso ugodne. Visoki davki, slabe letine, nizke žitne cene itd. itd. jemlje kmetovalcu pogum; preti mu od vseh strani toliko neprilik, da mora najopreznije ravnati, ako hoče vsaj pošteno izhajati.

Vsak pameten človek, bodi tega ali onega stanu, mora gledati, da si, kolikor mu je le moči, vzboljša svoje stanje; na to bode gledal tudi kmetovalec. Kmetovalec je temelj človeštvu; iz njega so izšli in izhajajo vsi stanovi. Ti pa so zopet potrebni v velikem človeškem občestvu, za katero delajo. Mnogo je stanov ter razna opravljajo opravila, a človek, ukvarja naj se s čimer hoče, jesti mora. In kdo mu daje hrane drug nego kmetovalec! Kmetijstvo je torej eden najpotrebnejših in po svoji nalogi najimennitnejših stanov. Dokler bode kak človek živel na svetu, ostati mora kmetijstvo. Vsak vzobražen človek spoštuje kmetovalca, in vsak pameten kmetovalec je ponosen na svoj važni, dasi tudi težavni stan.

Kdor se za kako opravilo odloči, prevzame ob enem tudi vse dolžnosti, ki so združene z njim; tudi kmetovalec mora skrbeti, da zadostuje svojemu stanu. Ker pa so dandanašnje kmetijske razmere tako slabe, tako žalostne, treba je pred vsem gledati na to, kako bi se dalo kmetijstvo vzboljšati. Ves svet napreduje. Kako bi moglo kmetijstvo pri starem ostati?! Ako pa še pomislimo na sedanje slabe razmere kmetijske, prepričamo se, da kmetijstvo mora napredovati, ako se hoče vzdržati krepko. Napreduje pa naj posebno v tistih strokah, ki so najpotrebnejše in se najbolj izplačujejo. Toda vprašal bode marsikdo, kako pa naj napredujem? Saj bi rad, ali ne vem, kako naj bi začel. Odgovor na

to ni težak: Poprimimo se vsake prilike, ki se nam ponuja. Vsak začetek je težak, ali kadar je začeto, nadaljuje se laže. Navaden kmetovalec se z večimi poskušnjami ne more in ne sme pečati, sicer se mu lahko pripeti, da pride do bridkih izkušenj; poprime pa naj se onega, kar so vešči možje za dobro izpoznali, ter se je njemu v malih poskušnjah sponeslo. Zato blažen oni mož, kateremu se je posrečilo, da je s čimer koli koristil kmetijstvu!

Naša za povzdigo kmetijstva toliko si prizadeva-joča, toliko zaslužna c. kr. kmetijska družba ponuja nam najlepšo priliko, da bi se vzmogli. Prirediti nam hoče sadno razstavo, ne da bi se ponašali s cvetočim sadjarstvom — Bog varuj — saj se tudi ne moremo, ampak pričeti hočemo v novo delati. S trdom in vztrajnostjo hočemo povzdigniti sadjarstvo naše do najvišje stopinje. Kdor se je količkaj ozrl po svetu, ve da sadjarstvo naše ni najboljše; izkušnje pa nas uče, da dandanašnji ravno sadjarstvo najbolje kmetovalcu vrača trud. Kdo se torej ne bode veselil, ako se mu ponuja prilika, ravno to stroko gospodarstva povzdigniti do dvojnega, trojnega dobička. Seveda ne pojde to na mah, ampak polagoma, s potrpljenjem. „Potrpljenje prebije železna vrata“, pravi pregovor, in kedo mora bolj biti vaje potrpljenja, nego ravno kmetovalec. C. kr. kmetijska družba priredi nam razstavo, „da bi natančno pozvedeli, kakšno je naše sadjarstvo, in kako naj delujemo v prihodnje v boljši prospeh njegov“. Zato je pa tudi treba vsestranske udeležbe. Koliko se nahaja po deželi dobrih sadnih vrst. Toda, ker ima eden kmetovalec navadno poleg mnogo slabih vrst le malo, včasih samo eno dobro vrsto (oziroma samo eno drevo dobre vrste), ostale so nepoznane. Ako bi jih razmnožili, spravili v svet, koliko bi lahko dajale dobička! Tako pa, ker se navadno nihče ne briga za nje nego o zorenji, ostanejo skrite, ako celo ne izginejo. To se pač lahko zgodi. Ako ima kdo samo eno drevo dobre vrste, pa ne skrbi za

pomnožitev, drevo se posuši, in vrste ni. Pa kaj bode opravil samo eden? Skupno je treba delati! Sedaj je čas. Kmetovalci pošljite vse dobre vrste — vse, ki se vam dobre zde — na razstavo! Tukaj se bodo pregledale, pokusile, ocenile, razvrstile; „ločilo se bode zrnje od plev“. Na ta način dobodemo „domače“ sadjarstvo. Posamezne dobre vrste ne bodo ostale več skrite, ampak razmnožili jih bomo, da nam bodo vsem koristile. Slabe ali malo vredne vrste bomo iztrebili in dobre zasadili. Naši sadovnjaki naj bodo polni dobrega, sočnega okusnega sadja. Ne verujem, da bi komu lesnike bolj dišale, nego voščenke ali kaka druga plemenita vrsta, a vendar nahajamo še lesnike po sadovnjakih. Drevo si je treba vzgojiti. Divjak (podloga) naj bo kakršen koli, da imamo le plemenitih cepičev. Ako se torej hočemo preskrbeti z dobrim sadjem, vzgojimo si podlog, naročimo cepičev zaželenih si vrst, cepimo, in v nekaterih letih bomo imeli okusnega sadja. Pa skrbeli ne bomo samo za domačo porabo, ampak tudi za kupčijo, in koliko draže so dobre vrste v kupčiji, tega mi pač ni treba poudarjati. Na delo torej! Sedaj je pravi čas!

Vem, da marsikdo tako misli in ne potrebuje nikacega opomina; še več pa je trdovratnežev. Žalostne izkušnje so mi izvabile ta članek. Nekateri kmetovalci so silno nezaupljivi, a ta nezaupljivost je njim samim na kvar. Pri vsakem gibanju, tikajočem se kmetijstva, postanejo pozorni, toda ne, da bi se sami udeležili in stvar razmotrili, ampak sum zakrknje jim že itak težko pristopna srca. Prepričal sem se, da marsikdo slabo misli tudi o letošnji sadni razstavi ter se je nikakor ne misli udeležiti. Kajti v svoji nespametni nezaupnosti misli: „Ako pošljem dobrega sadja v razstavo“, mislili si bodo: „Aha, tako dober vrt ima, temu moremo več davkov naložiti“. Kako nespametna misel! Zgodovina nas uči, da ima gosposka že od nekdaj tudi sadovnjake v svojem varstvu in da ostro kaznuje tiste, ki delajo kvaro po njih. Zakaj bi pa tudi ne ravnala tako! Državi mora vendar do tega kaj biti, da je tudi gmotno stanje njenih udov kolikor moči dobro. Dalje: ali niso dobivali in ali ne dobivajo še dandanes umni sadjarji premij, daril za vzgledne sadovnjake. Od kod torej tista nezaupljivost?! Pa recimo tudi, da bi imeli od posebno lepih sadovnjakov plačevati večje davke. Ali bi to kako oviralo napredek? Mari ne bomo sadnega drevja zasajali zategadelj, da bi ne bilo treba davkov plačevati? Saj vendar davki ne pobero vsega. Ako imam, postavim sadovnjak, ki mi daje povprek 100 goldinarjev dobička na leto, ter moram od po kacijh 5—10 gld. davka plačevati: bom li zbog tega sadovnjak opustil, drevesa posekal, samo da ne bode treba davka plačevati? Pomisliti moram, da na ta način tudi jaz izgubim svojih 90—95 gld. Davek naj torej nikdar ne bode ovira ampak izpodbuja napredku, najmanj pa je ovira tam, kjer ga ni. Ako moram mnogo davka plačevati, gledal bodem, da ga bodem lahko, in da bode še meni kaj ostajalo, prizadeval si bode, kolikor moči napredovati, da si

svoje posstvo, oziroma gospodarstvo vzboljšam, ker s pridnostjo in vztrajnostjo več prigospodarim. To naj bode gaslo vsakemu kmetovalcu. „Pomagaj si sam, in Bog ti bode pomagal!“ Vendar pa se da z združenimi močmi vsega največ storiti. V slogi je moč! Delajmo torej vsi za enega in eden za vse!

Pa še nekaj moram omeniti. C. kr. kmetijska družba namenja z razstavo ob enem praznovati štiridesetletnico vladanja našega presvetlega cesarja. Mislim, da ni Slovenca, kateremu bi ne bilo znano blago srce tega dobrega vladarja našega in njegova očetovska skrb za svoje podložnike,

ter da bi redko katero našel hišo, kjer bi ne bilo njegove podobe. Saj pa tudi beremo skoraj vsak dan, da je njegova blagajnica, njegova milostna roka vedno in povsod odprta, kadar in kjer je treba ubožnemu državljanu pomoči, bodisi, da mu je pobral ogenj, mraz, voda, toča ali kako zlo ime-tje, ali pa, da si želi zidati cerkev, šolo, bolnico, a mu pri-

manjkuje novcev itd. itd. Zato pa tudi služi Slovenec z dušo in s telesom cesarju in domovini. Trdno torej upam, da bomo tudi ob tej priliki pokazali svojemu vladarju, da vemo ceniti njegovo blago srce, njegovo ljubezen do nas. Preiskati hočemo sadjarstvu našemu „srce in obisti“; kar je slabega, hočemo odstraniti, dobro pa skrbno varovati in množiti v ta veseli spomin.

F. Š.

Podoba 34.

Japonski hmelj.

V zadnjih letih so v vrtnarstvu vpeljali novo vzpenjavo rastlino, namreč japonski hmelj (latinski *humulus japonicus*). Japonski hmelj (glej podobo 34.) je krasna enoletna vzpenjava rastlina, s katero lahko hitro in gosto zasenčimo vrtno lope, hodnike, verande i. t. d. Veliko listje je lepo zeleno in rezljano. Vzreja te nove rastline je kaj preprosta, ker raste v vsaki zemlji in v